

Imperialismi

KUUSANKOSKEN
LUKIO/PARKKONEN

Vuonna 1951 julkaistua Afrikan tähteä on luonnehdittu viime päivinä rasistiseksi. EERO LIESIMAA

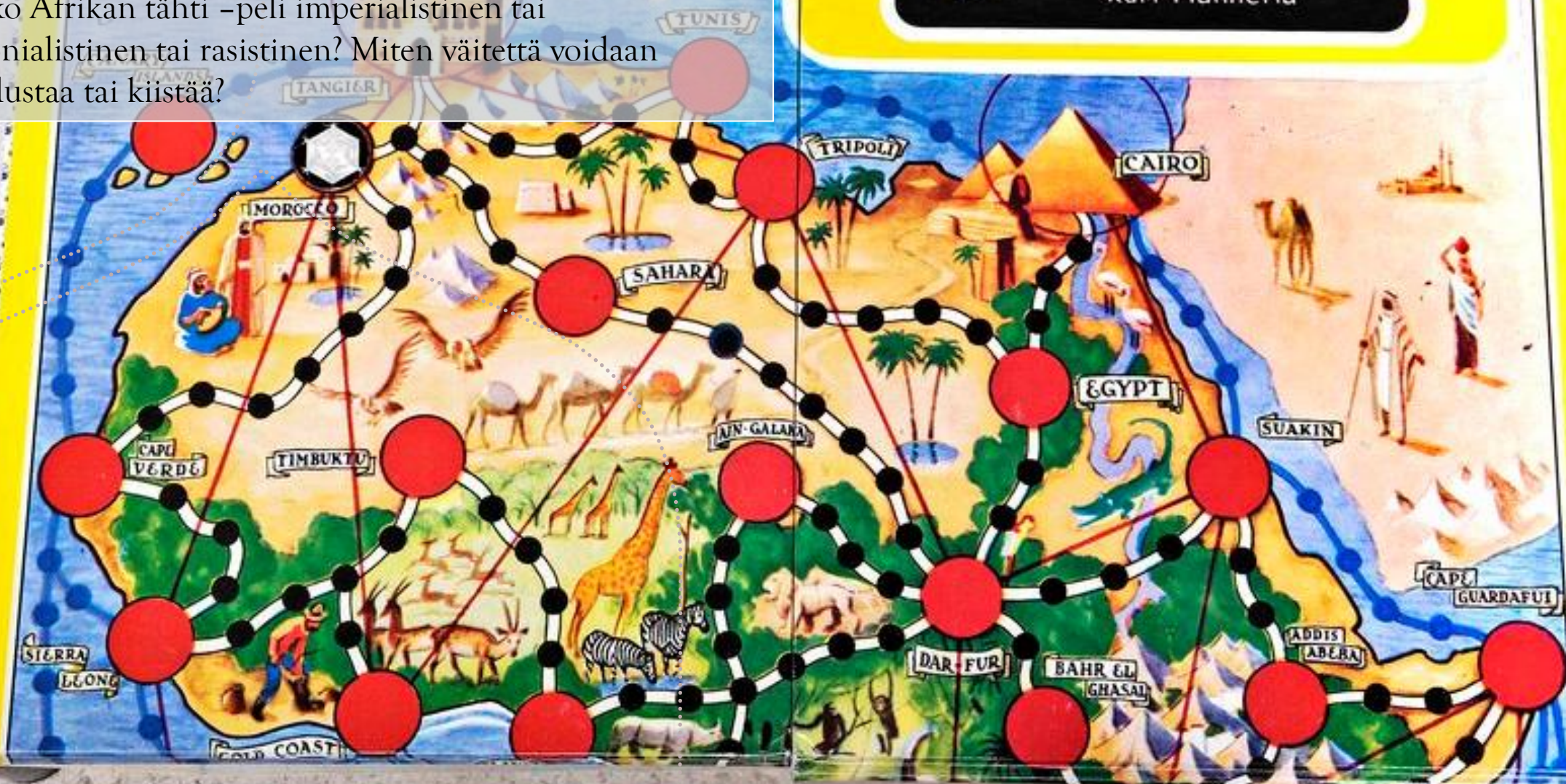
<https://www.iltalehti.fi/kotimaa/a/6879f994-e264-4be3-a277-e8ead036287d#gallery>

Onko Afrikan tähti -peli imperialistinen tai kolonialistinen tai rasistinen? Miten väitettä voidaan puolustaa tai kiistää?

AFRIKAN TÄHTI

Afrikas stjärna

Kari Mannerla

Imperialismi vaiheet/käsitteitä:

Kolonialismi

- Taloudellinen hyödyntäminen
- Raaka-aineet, työvoima, markkina-alue
- Löytöretkiaika 1500-luvulta ->
- Afrikan rannikoilla siirtokuntia.

Imperialismi

1870-1914

Taloudellinen, sotilaallinen, poliittinen alistaminen ja hyväksikäyttö.

Koko Afrikka jaetaan (paitsi Abessinia, Liberia).

Iso-Britannia, Ranska, Saksa, Espanja, Portugali.

BERLIINI 1884

Dekolonisaatio

Siirtomaavallan purkautuminen.

Pääosin 2ms. jälkeen.

Maiden itsenäistyminen.

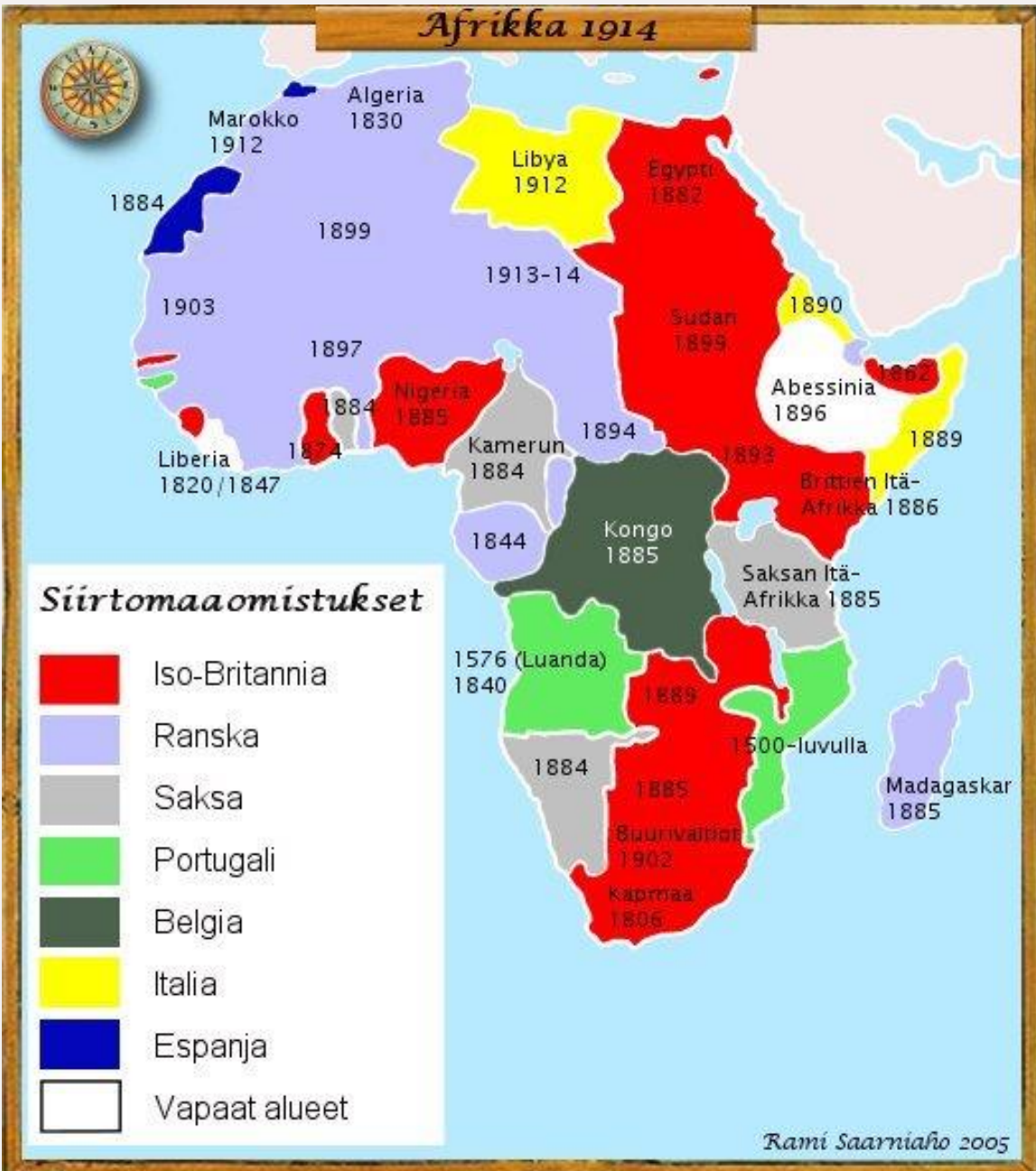
Gandhi, Intia 1947

Uuskolonialismi

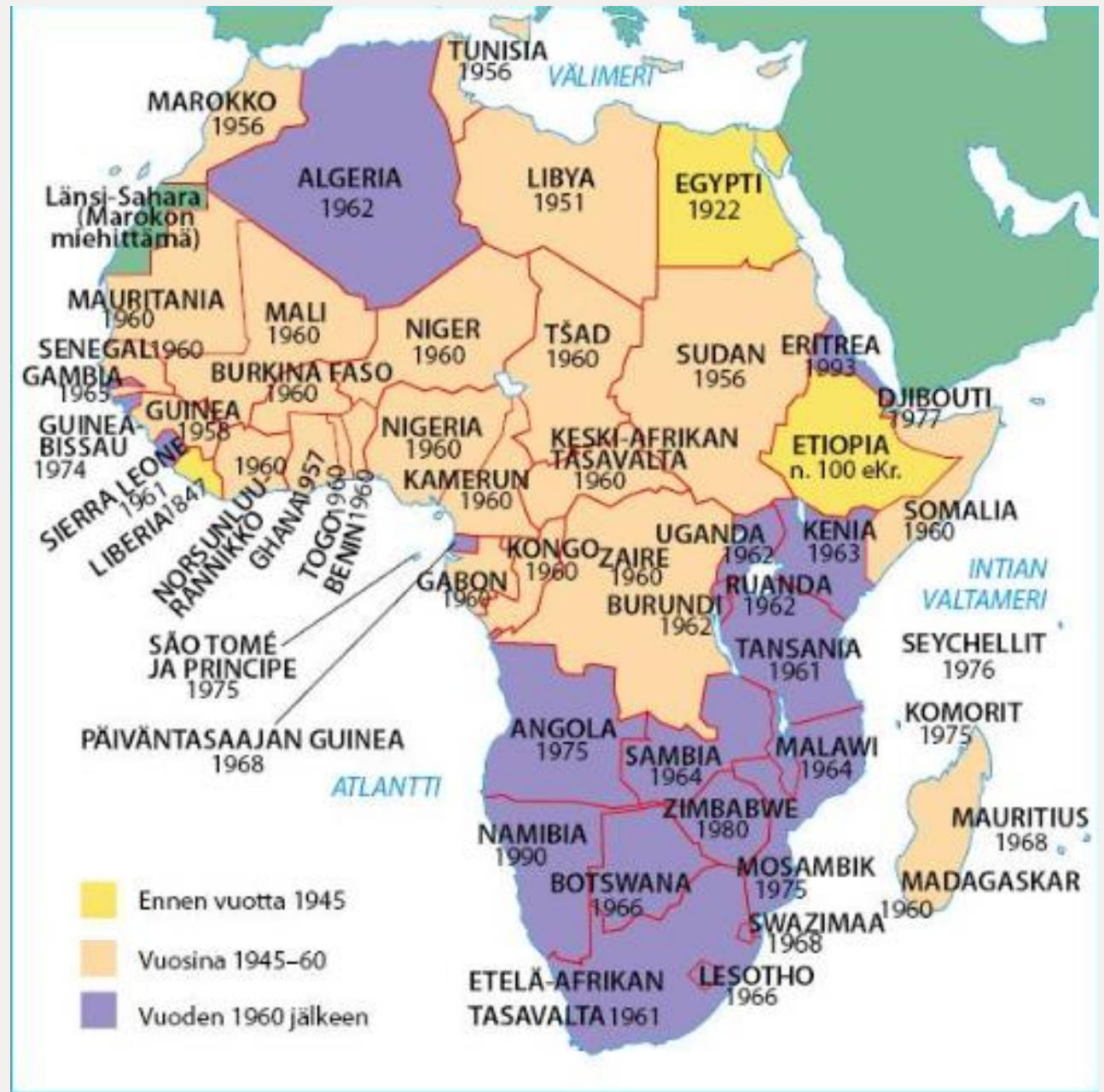
Globaalit yritykset riistävät ja hyväksikäyttävät entisten siirtomaiden raaka-aineita, työvoimaa ja markkina-alueita.

IMPERIALISMI AFRIKASSA 1870-1914

DEKOLONISAATIO AFRIKASSA 1900-LUVULLA

Afrikka valloitetaan

- aina 1800-luvun puoliväliin asti eurooppalaiset tunsivat Afrikasta vain pohjoisosat ja rannikkoalueita
- teollistumisen myötä eteneminen Afrikan sisäosiin 1800-luvun lopulla tavoitteena hankkia raaka-aineita
aseteknologian kehitys mahdollisti Afrikan sotilaallisen alistamisen
- Afrikan jako eurooppalaisten valtioiden kesken tapahtui muutamassa vuosikymmenessä **1880–1914**
itsenäisinä säilyivät vain Liberia ja kristitty Etiopia

<https://yle.fi/a/3-8845966>

Eurooppalaiset valtiot Afrikassa 1870-1914

Iso-Britannia

- Kap-Kairo -linja ← → Saksa valloitti alueita Itä-Afrikasta
- Maailman meriherruuden säilyttäminen ja esim. salmien ja kanavien hallintaa ← → varmistaakseen Suezin kanavan säilymisen hallinnassaan Iso-Britannia miehitti Egyptin 1882

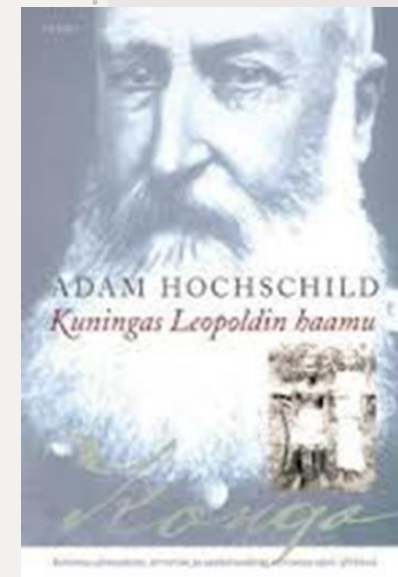
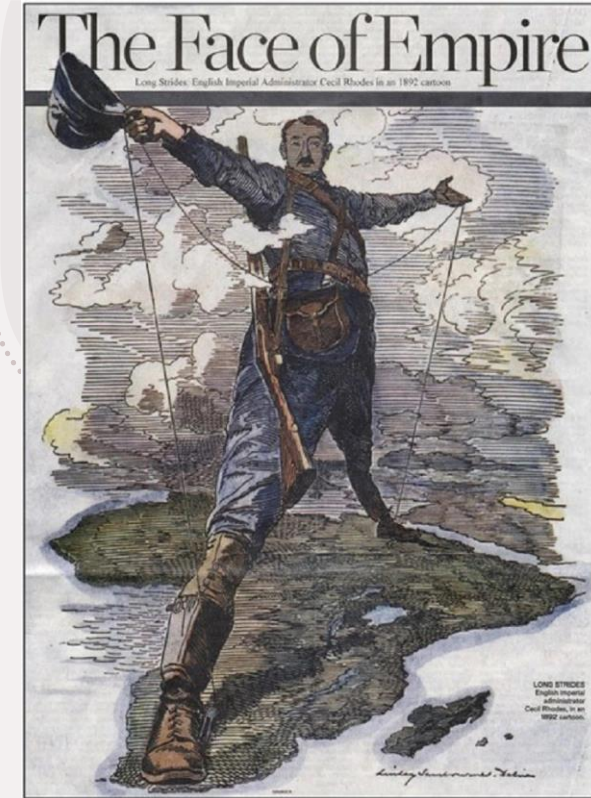
Ranska

- alisti Algerian siirtomaakseen 1830
- tavoitteli yhtenäistä siirtomaaketjua Pohjois-Afrikkaan ← → selkkaus brittien kanssa Sudanissa → Sudan brittien haltuun

Muita eurooppalaisia siirtomaavaltoja:

- Portugali: Angola, Mosambik, Kap Verde. Portugali piti Afrikan valloituksistaan kiinni pidempään kuin muut ja salli siirtomaidensa itsenäistymisen vasta 1970-luvulta lähtien
- Belgia: Kongo → kuningas Leopold II:n henkilökohtaista omaisuutta nimellä Kongon vapaavaltio, tunnetaan paikallisten asukkaiden joukkomurhasta ja julmasta riistosta kumiplantaaseilla

Cecil Rhodes oli brittiläisen imperiumin suuri ystävä 1800-luvulla. Hänen johdollaan imperiumiin liitettiin alueita eteläisessä Afrikassa.

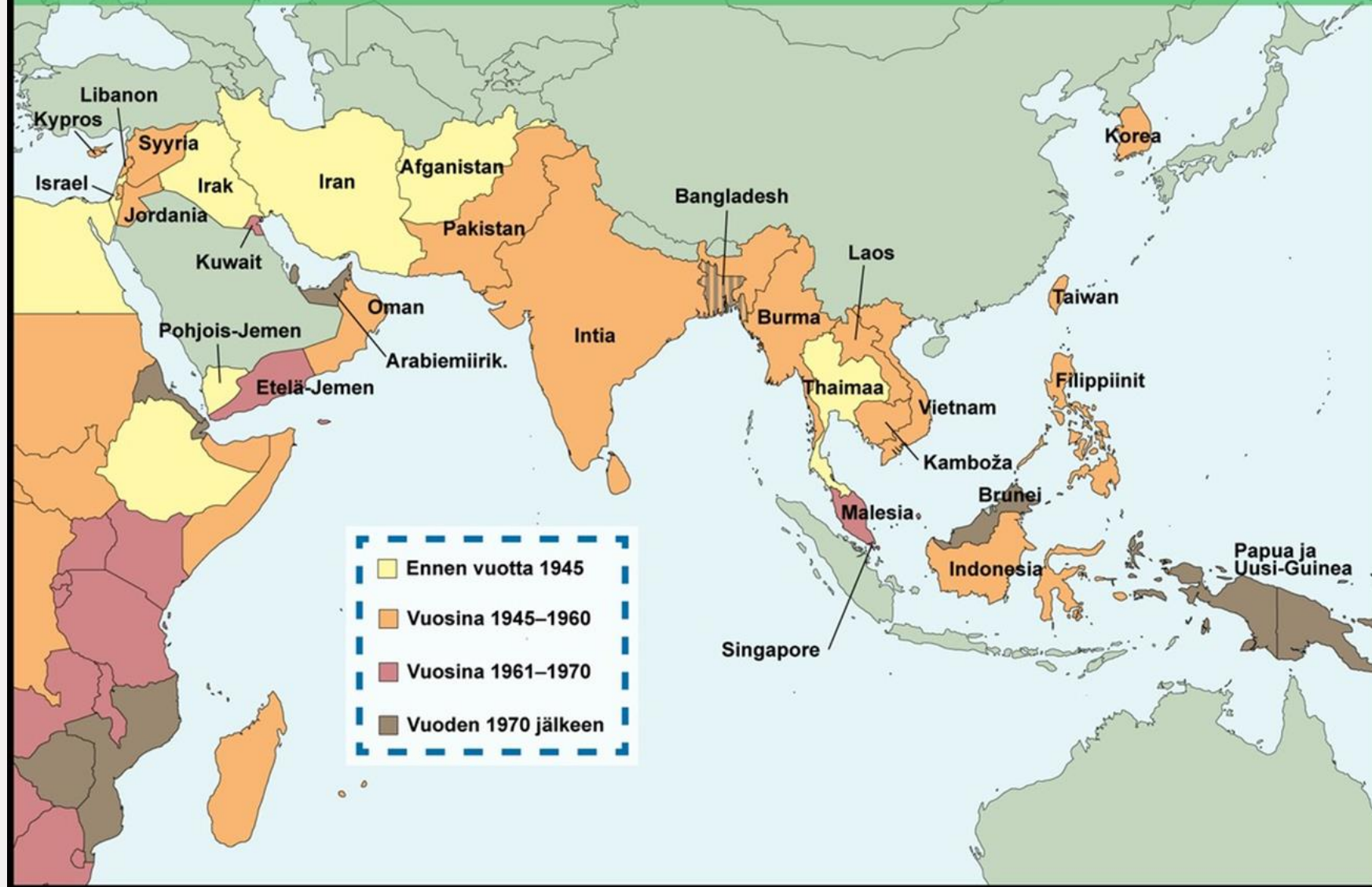

Imperialismi Aasiassa

- Englanti syrjäyttänyt kilpailijansa Intiassa jo 1700-luvulla. Intia oli erittäin tuottoisa siirtomaa: suuri väkimäärä (markkina-alue Englannin teollisuudelle) ja halpoja raaka-aineita (puuvilla).
- Kiina pyrki sulkeutumaan länsimaisilta vaikutteilta
 - 1800-luvun lopussa suurvallat jakoivat Kiinan aseellista painostusta käyttäen kaupallisiksi etupiireikseen, mutta maan valtava koko ja vaikeakulkuisuus pelasti siirtomaan kohtalolta (puolisiirtomaa)
- Japani luopui sulkeutuneisuudestaan amerikkalaisten laivatykkien uhan edessä (amiraali Perry 1853)
 - Japanissa ymmärrettiin uudistukset ainoaksi keinoksi torjua imperialismia -> Meiji-uudistus -> mukaan imperialismiin -> Korea, valloituksia Kiinasta.
- Ranskalla Indokiina; Hollannilla Itä-Intia (Indonesia); USA:lla Filippiinit; Venäjällä kiinalainen Mantšuria ja Korea

SIIRTOMAIDEN ITSENÄISTYMINEN AASIASSA

Euroopan ja Afrikan suhde – ongelmasta mahdollisuudeksi

Me eurooppalaiset näemme Afrikan lähinnä köyhänä ja sotien repimänä maanosana, josta lähdetään **massoittain kohti Eurooppaa paremman** tulevaisuuden toivossa. Euroopalla koetaan olevan riittävästi omiakin ongelmia ratkottavanaan, ja siksi sen on valvottava tehokkaammin rajojaan ja pitäydyttävä rahojen haaskaamisesta tuloksettomiin kehityshankkeisiin. Todellisuudessa kuitenkin **Euroopalla ja Afrikalla on paljon voitettavanaan, jos maanosat kykenevät yhteistyön** kautta hyödyntämään toistensa vahvuuksia nykyistä paremmin.

<https://puheenvuoro.uusisuomi.fi/anttijuhanikasvio/204473-euroopan-ja-afrikan-suhde-ongelmasta-mahdollisuudeksi/>

Millaisia vahvuuksia Afrikalla ja sen mailla on?
Millaisia ongelmia Afrikan mailla on?
Miten ongelmista on pyritty selviytymään?
Mitä pitäisi tehdä paremmin tulevaisuudessa?

Afrikan vahvuuksia

Rikkaat luonnonvarat

Valtavat luonnonvarojen resurssit

Nuori väestö

Työikäisen väestön määrä kasvaa

Maailman nopeimmin kasvava talousalue

Elintason nousu; potentiaalia tuotannon lisäämiseen; markkina-alue tuotteille ja palveluille.

Afrikkaan virtaa globaaleja investointeja

Kiina; EU-maat ja globaali länsi; Kehittyvät maat

Afrikan maiden yhteistyön lisääntyminen

AU = Afrikan unioni. Tavoite ratkoa ongelmia yhdessä: Afrikan "ääni" globaalissa maailmassa vahvistuu.

Afrikan ongelmia - nykyisin?

<https://areena.yle.fi/1-2338114>

Kongo on Afrikan suurimpia valtioita, 80 miljoonan asukkaan maa, jossa on käyty 20 veristä sisällisotaa, jossa on kuollut jopa 10 miljoonaa ihmistä. Luonnonvaroiltaan suunnattoman rikas Kongo on yksi maailman köyhimpiä maita. Se on myös maa, josta kukaan ei tunnu tietävän mitään. Kongon arvoitusta pohtivat Ylen ulkomaantoimittaja Ari Lehikoinen sekä belgialainen historioitsija

David Van Reybrouck

<https://areena.yle.fi/1-50874102>

Yle uutiset, 4min.

Hiljattain sekä Ranska että Saksa ovat pahoitelleet osallisuutensa kansanmurhiin Afrikassa. Saksa myöntää syyllistyneensä kansanmurhaan Namibiassa jo 1900-luvun alussa ja Ranska puolestaan myöntää kantavansa vastuuta Ruandan kansanmurhasta 90-luvulla. Afrikan-toimittajamme Liselott Lindström raportoi Kenian pääkaupungista Nairobista.

<https://areena.yle.fi/1-66456691>

Senegalissa orjuutta seurasi kolonialismi, ja nyt eurooppalaiset, kiinalaiset ja venäläiset ryöstökalastavat Atlantilla. Paikallisten kalastajien elinkeino on vaarassa ja maan tärkein ravintoaine, kala, jalostetaan ja viedään ulkomaille. Köyhyys on ajanut monet senegalilaiset pyrkimään paperittomina siirtolaisina kohti Eurooppaa, toiveissa parempi elämä. (Raid on the Atlantic, Ranska, 2023)

Infrastruktuurin kehittymättömyys

- Kiinan ja EU:n investoinnit

Afrikan globaali asema

- Raaka-ainetuottaja
- ”alikehittynyt”

Ilmastokriisi

- Resurssien riisto
- Luonnonvarojen ylikulutus
- Kuivuus ja köyhyys

Monokulttuuri ja talousongelmat

- Elintarvikehuolto ongelmallista
- Tasapainoinen talousjärjestelmä puuttuu
- Isojen monikansallisten yritysten ylivalta
- Vaurauden epätasainen jakautuminen

Afrikan ongelmia:

- mitkä ongelmista ovat mielestäsi ”viheliäisimpiä”?
- mitkä ongelmat olisivat ratkaistavissa ja mitä tulisi tehdä?
- miltä Afrikan tulevaisuus näyttää ongelmien näkökulmasta?

Väestönkasvu

- Koulutus vähentää väestönkasvua
- Hyvinvointi ja taloudellinen turva vähentävät väestönkasvua
- Siirtolaisuus kasvaa ellei väestönkasvua saada hillittyä ja toimeentulomahdollisuuksia lisättyä.

Resurssien epätasainen jakautuminen

- Kolonialismin perinne
- Uuskolonialismi (yritykset ja valtiot hyödyntävät resursseja)

Yhteiskunnan eriarvoisuus

- Hallinnon ja politiikan epäonnistuminen
- Eliitti vs. tavallinen kansa
- Korruptio ja rikollisuus

Sisällissodat

- Valtioiden rajat imperialismin ajalta
- Yhteiskuntien epävakaus
- Etnisten ja uskonnollisten ryhmien väliset konfliktit
- Ulkovaltojen sekaantuminen

Lue teksti. Mitä päätelmiä teet?

Poimintoja: Antti Kasvio: Euroopan ja Afrikan suhde ongelmasta mahdollisuudeksi.

<https://puheenvuoro.uusisuomi.fi/anttijuhanikasvio/204473-euroopan-ja-afrikan-suhde-ongelmasta-mahdollisuudeksi/>

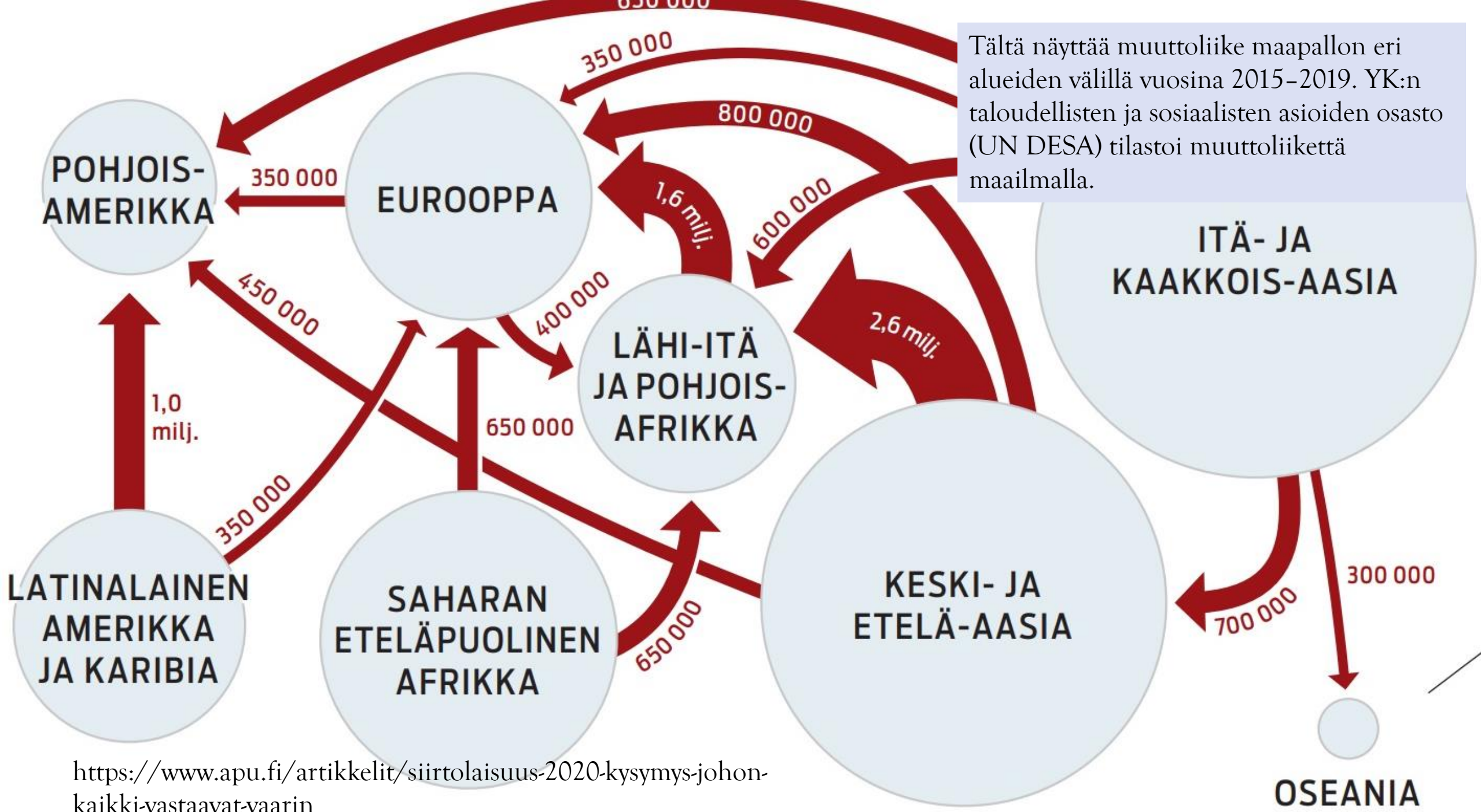
- Afrikan **kehitysmahdollisuuksia jarruttavat** muun muassa hallinnon ja infrastruktuurien kehittymättömyys, etnisten ja uskonnollisten ryhmien ristiriidat sekä nykyisin myös pahenevat ekologiset ongelmat sekä hallitsematon väestönkasvu.
- Kiinan kasvun hidastuessa Afrikka tulee todennäköisesti edelleen vahvistamaan asemaansa yhtenä maailman dynaamisimmin kehittyvistä alueista. Maanosaan **virtaa kasvava määrä investointeja**, sinne syntyy lyhyessä ajassa lukuisia **uusia suurkaupunkeja ja keskiluokka kasvaa** vauhdilla. Myös alueen **energiahuoltoa**,

liikenneyhteyksiä ja muuta infrastruktuuria pyritään **uudenaikaistamaan** määrätietoisesti.

- **Kasvu** tulee kuitenkin olemaan hyvin **epätasaista**, ja merkittävä osa alueen väestöstä jää pahasti sen jalkoihin. Kasvu tuo mukanaan **korruptiota** ja yhä suuremman **mittakaavan rikollisuutta**. Kasvun tarvitsema raaka-aineiden kysyntä **nostaa maailmanmarkkinahintoja**. Samalla kasvu pahentaa **Afrikan ympäristöongelmia** tavalla, joka vaarantaa koko maapallon ekosysteemien tulevaisuuden.
- Edes nopein kuviteltavissa oleva kasvu ei riitä tarjoamaan säällisiä

elin- ja toimeentulomahdollisuuksia kaikille työkään kasvaville afrikkalaisille. Siksi **valtaiset ihmismäärät hakeutuvat muualle parempien elämisen edellytysten** toivossa. Osa joutuu pakenemaan henkensä kaupalla elinkelvottomiksi muuttuneilta kotiseuduiltaan. Suurin osa heistä pyrkinee jatkossakin läntiseen Eurooppaan, vaikka myös Kiina tulee tarvitsemaan työvoimaresursseihinsa täydennystä muualta.

Tältä näyttää muuttoliike maapallon eri alueiden välillä vuosina 2015–2019. YK:n taloudellisten ja sosiaalisten asioiden osasto (UN DESA) tilastoi muuttoliikettä maailmalla.

<https://www.apu.fi/artikkelit/siirtolaisuus-2020-kysymys-johon-kaikki-vastaavat-vaarin>

Kylmä sota muutti käsityksen pakolaisuudesta

- ♦ **Geneven pakolaissopimus luotiin vuonna 1951** toisen maailmansodan **ihmisoikeusrikosten torjumiseen**. Suojaa hakevien ajateltiin saapuvan lähinnä itäblokest poliittisina pakolaisina.
Vuonna 1967 sopimusta laajennettiin niin, että suojelua voitiin myöntää myös Euroopan ulkopuolelta tuleville ihmisille.
- ♦ Kylmän sodan jälkeen vuodesta 1991 alkaen kuva muuttui. **Nykyään pakolaisuus liitetään ihmisiin, jotka pyrkivät globaalista etelästä, esimerkiksi Afrikasta ja arabimaista, länsimaihin**.
Nykykäytännöt eivät tunnista ilmastokriisiä, joka ajaa ihmisiä asuinsijoiltaan.
- ♦ Suurin osa maailman pakolaisista on intialaisia: 17,5 miljoonaa siirtolaista on lähtöisin sieltä. Toiseksi eniten siirtolaisia tulee Meksikosta, 11,8 miljoonaa.
– Suuri osa Intiasta lähtevistä on korkeakoulutettuja asiantuntijoita ja opiskelijoita, mutta sieltäkin mennään suorittaviin töihin Persianlahden maihin. Meksikolaiset suuntaavat Yhdysvaltoihin, jossa monet alat pyörivät käytännössä heidän työvoimallaan.
- ♦ 74 prosenttia siirtolaisista on työikäisiä, 20–64-vuotiaita. Itä- ja Kaakkois-Aasiassa, Euroopassa ja Pohjois-Amerikassa useampi kuin kolme neljästä kansainvälisestä siirtolaisesta on työikäinen.

Case Koboltti ja Yle:n maineikas artikkeli

Koboltti

Suomalaisten käyttämät kaivokset sijaitsevat lähellä Kolwezia, jossa myös DieuDonné asuu (yllä). Glencoren Mutandan suurkaivos (alla) on tällä hetkellä suljettu. Kuvat ©2021 Maxar Technologies, ©2021 CNES / Airbus, Maxar Technologies, Karttatiedot ©2021

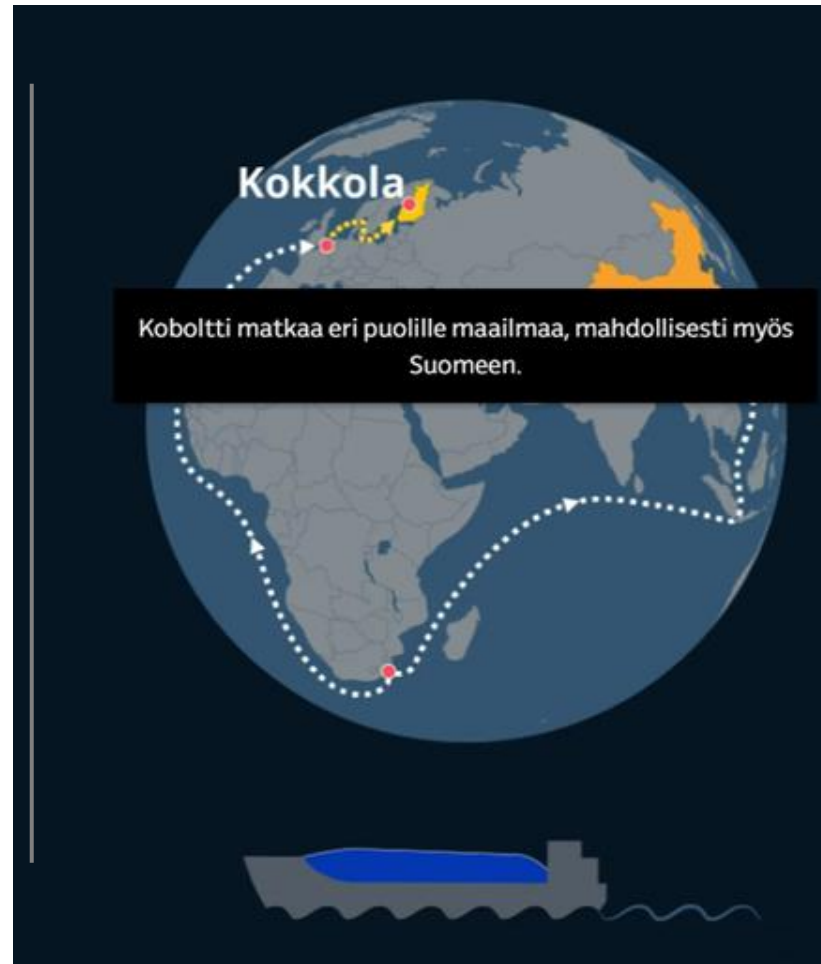

Seuraamme lapsikaivajien työskentelyä teollisen kaivoksen vieressä.

Lähes jokaisella meistä on todennäköisesti laite, jossa on kongolaista kobolttia – lapset kaivavat metallia onkaloissa, jotka voivat olla kymmeniä metriä syviä. Akkumetallien kysyntä räjähtää lähivuosina, eivätkä sitä ratkaise Pohjois-Suomeen suunnitellut kaivokset tai akkujen kierrätys.

KUKAAN EI HALUA OSTAA puhelinta, joka latautuu afrikkalaislasten verellä, sanoo tutkija ja aktivisti Siddharth Kara.

<https://yle.fi/a/3-11748022>

<https://yle.fi/a/3-11748022>

<https://www.kriittisetmateriaalit.fi/kobolttia-kongosta-kasin/>

Kiina pelaa Afrikan tähteä eri säännöillä kuin länsimaat

Vuosi sitten [kerroimme](#) tällä sivustolla Kiinan "talousdiplomatian" kasvusta Afrikassa. Silloin esillä oli Kiinan 140 miljoonan dollarin "lahja" Zimbabwen valtiolle uuden parlamenttitalon muodossa. Vaikka summa kuulostaa suurelta, on se vain murto-osa Kiinan koko "diplomatia-kustannuksista", joiden arvioidaan Visual Capitalistin [artikkelin](#) mukaan olevan noin 270 miljardia dollaria vuoden 2000 jälkeen. Nyt Kiina on liikkeelle uudelle konseptilla, jossa Kiina antaa anteeksi Afrikan maiden velkoja, mutta neuvottelee sattumalta samaan aikaan isoista infrahankkeista ja houkuttelee maita mukaan Belt and Road -ohjelmaansa. Kongon kanssa Kiinalla on massiivinen "mineraaleja infraa vastaan" -ohjelma. Voivatko länsimaat mitenkään pärjätä tässä pelissä Kiinalle, joka pelaa ihan eri säännöillä kuin muut?

<https://www.kriittisetmateriaalit.fi/kiina-pelaa-afrikan-tahtea-eri-saannoilla-kuin-lansimaat/>

Euroopan Unionin 10 suurinta kobolttiesiintymää Lähde: GTK

Esiintymä tai kaivos	Maa	Co määrä tonneina
Terrafame (Sotkamo)		290 000
Kevitsa		30 400
Sakatti		20 300
K-Camp (Juomasuo)		16 500
Ronnbacken		10 085
Calatrava		5 700
Rajapalot		5 107
Rautavaara		4 115
Hautalampi		3 600
Lappvattnet		3 506

Mitä globaaleille alihankintaketjuille ja riistolle voidaan tehdä/tehdään?

- HALLITUKSET: 2020 Suomessa Sanna Marinin hallitus tekee uutta yritysvastuulakia. Ranskassa ja Hollannissa laki on voimassa.
- ORGANISAATIOIT JA KANSAINVÄLISET SOPIMUKSET. EU-parlamentti ehdotti juuri isoa yritysvastuupakettia.
- JOUKKOKANTEET: Samaan tavoitteeseen pyritään joukkokanteella Applea ja muita koboltin loppuostajia vastaan. Se on yksi tapa nostaa tuotantoketjujen vastuuroolit keskusteluun.
- YRITYKSET ja vastuullisuus. Teknologiayhtiöt ovat vedonneet muun muassa siihen, etteivät ne pysty jäljittämään kaiken kobolttinsa alkupistettä niin tarkasti, että voisivat olla vastuussa yksittäisistä onnettomuuksista.
- **KULUTTAJAT. Kuluttajien teot olisivat tärkeitä. Olennaista olisi säästää kobolttia: kierrättää vanhoja laitteita ja käyttää niitä pitkään, jotta arvometallia jäisi enemmän talteen.**
- <https://yle.fi/a/3-11748022>

Muutamia
esimerkkejä
1800-luvulta

Saksa, Venäjä ja Iso-Britannia jakamassa maailmaa 1800-luvun pilapiirroksessa.

Miten imperialismi näkyy pilapiirroksessa?

Eurooppalaiset suurvallat ja Japani uinuvan Kiina ympärillä 1800-luvun pilapiirroksessa.

1. Tulkitkaa pilapiirrosta. Mitä siinä tapahtuu?
2. Pohtikaa miksi Japani on kuvattuna yllä olevassa pilapiirroksessa vasemmassa alalaidassa hyökkäämässä Kiinaa vastaan, eikä uinumassa Kiinan vierellä.

IMPERIAL FEDERATION. MAP OF THE WORLD SHOWING THE EXTENT OF THE BRITISH EMPIRE IN 1886.
STATISTICAL INFORMATION PUBLISHED BY CAPTAIN J.C.R. COLEMAN, R.F. KENNEDY, R.N.A. BRITISH TERRITORIES COLOURED RED.

Courtesy of the British Library.

Walter Crane,
Map of the world
showing the
extent of the
British Empire
The Graphic
24.7.1886.jpg
287.4 kt